

Beslutningsforslag nr. B 13. Fremsat den 21. oktober 2003 af Line Barfod (EL), Keld Albrechtsen (EL), Pernille Rosenkrantz-Theil (EL) og Søren Søndergaard (EL)

Forslag til folketingsbeslutning

om deltagelse i arbejdsmiljøforskningsprojekter

Folketinget pålægger regeringen i indeværende folketingsår at fremsætte de nødvendige lovforslag og foretage de nødvendige ændringer i administrative forskrifter med henblik på at give Arbejdstilsynet hjemmel til at pålægge bestemte

virksomheder og brancheforeninger at deltage i forskningsprojekter vedrørende arbejdsmiljø, hvor det vil være nødvendigt for forskningsprojektets gennemførelse, og således, at reglerne kan træde i kraft senest den 1. juli 2004.

Bemærkninger til forslaget

Baggrunden for forslaget er en konkret sag fra 1999, jf. artikel i Fagbladet SiD den 17. maj 2002. Arbejdsmiljørådet bevilgede ca. 500.000 kr. til medfinansiering af Arbejdsmiljøinstituttets (AMI) forskningsprojekt, der havde til formål nærmere at karakterisere kilderne til manganpåvirkninger på støberier. En central del af projektet omhandlede målinger på støberivirksomheder. Projektet blev imidlertid aldrig færdiggjort, fordi virksomhederne og Danske Støberiers BrancheForening (DSBF) ikke ville medvirke.

Denne blokering af AMI's forskningsprojekt kunne og kan lade sig gøre, da der ikke er hjemmel i lov om arbejdsmiljø, jf. bekendtgørelse af lov om arbejdsmiljø, LBK nr. 784 af 11. oktober 1999, til at påbyde virksomheder eller brancher at deltage i forskningsprojekter. Lovens § 21 omhandler alene spørgsmålet om, at Arbejdstilsynet kan påbyde virksomheder at foretage konkrete undersøgelser af arbejdsmiljøforholdene på virksomheden.

Igen i oktober 2002 afviste brancheforeningen at medvirke til en ny undersøgelse, der skulle kortlægge støberiarbejdes risiko for at få manganforgiftning. Det skete med begrundelsen: »Mangan er trods alt et problem for en lille gruppe mennesker, og mangan hører til fortidens synder.«, jf. artikel i Fagbladet SiD den 6. oktober 2002. Afvisningen skete på trods af henstillinger fra beskæftigelsesministeren, Arbejdstilsynet og SiD.

Som et led i indsatsen for et sundt og sikkert arbejdsmiljø er det afgørende, at arbejdsmiljøforskningen kan foregå frit og uhindret af enkelte branchers eller virksomheders særlige interesser.

Det er vigtigt at understrege, at den fri adgang til arbejdsmiljøforskning ikke indebærer et indgreb i den personlige integritet. Altså indebærer det ikke en tvang over for de ansatte på virksomhederne til at lægge krop til helbredsundersøgelser og lign., ud over hvad der følger af gældende regler og aftaler.

Som mangansagen illustrerer det, har forskningen et dobbeltsidigt formål. Dels det forebyggende arbejdsmiljøarbejde, og dels hensynet til at opnå tilstrækkelig medicinsk og teknisk viden til at kunne

fastslå sammenhængen mellem arbejdsmiljøet og eventuelle skadelige påvirkninger af mangan med henblik på anerkendelse af manganskader som erstatningsgivende arbejdsskader.

Sammenhængen mellem forskning og det forebyggende arbejde belyses bedst på baggrund af forholdene på Det Danske Stålvalseværk i Frederiksværk. Efter at såvel Arbejdstilsynet som virksomhedens ledelse og medarbejderrepræsentanter i årtier havde overset de mulige skadelige påvirkninger af arbejdet med mangan, blev der i 1996 igangsat en undersøgelse af de ansatte i samarbejde med Arbejdsmedicinsk Klinik i Hillerød, jf. rapport udarbejdet af Arbejdsmedicinsk Klinik i Hillerød: »Tværsnitsundersøgelse af manganudsatte arbejdere på Det Danske Stålvalseværk«, 1996. Denne undersøgelse blev den direkte baggrund for, at manganpåvirkningerne og de følgende medicinske skader kunne påvises. Efterfølgende blev der iværksat en række foranstaltninger på Stålvalseværket med det formål at forebygge manganskader blandt de ansatte.

Hvad angår sammenhængen mellem forskning og den medicinske dokumentation, der skal danne baggrund for anerkendelse af eventuelle arbejdsskader, er mangansagen også illustrativ. I undersøgelsen »Manganudsættelse på 3 jernstøberier på Fyn« fra 1997 konkluderede forskerne blandt andet, at støberiarbejderne var manganbelastede, og at denne belastning kunne måles i blodet i form af forhøjede blodmanganværdier (Undersøgelsen var vedlagt beskæftigelsesministerens besvarelse af § 20-spørgsmål nr. S 1886 fra 23. april 2002).

Men som seniorforsker ved AMI Jesper Kristiansen påpegede i forlængelse af undersøgelsen, er der endnu ikke en veldokumenteret sammenhæng mellem mangan i blodet og helbredsrisiko, og videre sagde han: »Der er ikke tvivl om, at manganen kommer fra arbejdsmiljøet. Derimod ligger det ikke klart, hvor kilderne til mangan er, og hvordan man optager det i krop og hjerne, hvor det gør skade.«, jf. artikel i Fagbladet SiD den 10. september 2002.

Det kan tilføjes, at Arbejdstilsynets redegørelse om mangan fra juni 2002, jf. Arbejdsmarkedsudvalget alm. del – bilag 254 fra folketingsåret 2001-02, 2. samling, også konkluderede, at »...der er behov for mere forskningsmæssig viden om mangans betydning for arbejdsmiljøet.«

Manganforgiftning må, på baggrund af de alvorlige konsekvenser, det har for de ramte i form af hjerne-skader og påvirkninger af centralnervesystemet, siges at være en af de erhvervs sygdomme, hvor den manglende forskning betyder, at åbenlyse arbejdsskader ikke anerkendes på trods af de alvorlige følger for de skadede.

Et eksempel er den skade, der har invalideret støberiarbejder Knud Pedersen, som efter 34 års arbejde i støv og røg fra bl.a. mangan ikke har fået sin manganforgiftning anerkendt som en arbejdsskade, jf. artikel i Fagbladet SiD den 2. maj 2002. Knud Pedersen fik i 1961 arbejde på jernstøberiet Kongeåen i Vamdrup. I 1995 kom de første symptomer på en arbejdsskade, og i 1997 blev han sygemeldt. To speciallæger har stillet diagnosen: manganforgiftning. Men Arbejdsskade-styrelsen vil ikke anerkende sygdommen og tildele erstatning. Det er bl.a. sket med den begrundelse, at man

ikke ved nok om sammenhængen mellem manganforgiftning og arbejdet på støberierne.

I aftalen om en arbejdsskadereform indgår fremskaffelse af viden og ny forskning, der kan belyse, om lidelser kan optages på erhvervs sygdomsfortegnelsen, som et vigtigt element. Der er tilsyneladende en bred enighed blandt Folketingets partier om, at der er brug for moderniseringer af arbejdsskadelovgivningen, også hvad angår erhvervs sygdomme, og at det bl.a. skal ske gennem en forstærket arbejdsmiljøforskning.

Forslagsstillerne er helt enige i målsætningen og ser det som positivt, at der også i forbindelse med arbejdsskadereformen afsættes yderligere midler til forskning.

Men med udgangspunkt i sagen om mangan er det åbenlyst, at der er brug for en ændring i arbejdsmiljøloven, så forskningsprojekter ikke skal stå og falde med, om enkelte virksomheder eller brancher kan blokere for projekternes gennemførelse.

Mangansagen er her kun fremhævet som eksempel, mens forslaget til folketingsbeslutning selvfølgelig er generelt gældende uanset arbejdsmiljøpåvirkningernes art og uanset, hvilke brancher eller virksomheder der er tale om.

Skriftlig fremsættelse

Line Barfod (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om deltagelse i arbejdsmiljøforskningsprojekter.

(Beslutningsforslag nr. B 13).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.